

Η εμπλοκή του κοινού στην συγγραφή της Δημόσιας Ιστορίας.

Στο κείμενό μας αυτή αρχικά θα περιγράψουμε τους λόγους της σημαντικότητας της εμπλοκής του ευρύτερου κοινού στο έργο του δημόσιου ιστορικού. Στην συνέχεια θα παρουσιάσουμε μερικούς τρόπους που αυτός μπορεί να χρησιμοποιήσει ώστε να κεντρίσει το ενδιαφέρον του κοινού για ουσιαστική συμμετοχή του.

Μια διαφορά μεταξύ της *ακαδημαϊκής* και της *δημόσιας ιστορίας* είναι ότι η δεύτερη απευθύνεται στο ευρύ κοινό, σε αντιδιαστολή με την πρώτη που απευθύνεται κυρίως στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Όποιο νόημα ύπαρξης και αν δώσουμε στην *δημόσια ιστορία* – αμερικανικό, αγγλικό ή γαλλο-ελληνικό (Αθανασιάδης, 2015:21-23) – αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί ως εκλαϊκευμένη ιστορία. Στη *δημόσια ιστορία* όμως το κοινό συμμετέχει ενεργά και στην διαμόρφωσή της αφήγησης.

Η *δημόσια ιστορία* είναι ένα επιστημονικό πεδίο. Προσεγγίζει το παρελθόν μέσω της άμεσης δημόσιας συμμετοχής και των συναισθημάτων της. Η ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή του κοινού στην ιστορική έρευνα προϋποθέτει στοιχεία τα οποία ο δημόσιος ιστορικός πρέπει να τα δηλώνει με την παρουσία και την συμπεριφορά του.

Τέτοιο στοιχείο είναι η δημιουργία συνθηκών υγιούς διαλόγου μεταξύ των δύο μερών. Αυτές οικοδομούνται με την αποδοχή από τον ιστορικό της κριτικής στο έργο του και της συνδιαμόρφωσης του αφηγήματος. Η επιλογή ενδιαφέροντος θέματος για έρευνα είναι στοιχείο δημιουργίας κατάλληλων συνθηκών. Με δεδομένο ότι η ιστορία κοιτά το παρελθόν και ταυτόχρονα ατενίζει το μέλλον, το προς έρευνα θέμα πρέπει να είναι επίκαιρο. Τέλος η καλλιέργεια ενός κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ του δημόσιου ιστορικού και του κοινού του είναι παράγοντας δημιουργίας τέτοιων συνθηκών. Η δημιουργία αίσθησης ότι ο ερευνητής δεν καθοδηγείται από πολιτικούς, οικονομικούς ή κοινωνικούς παράγοντες για την εξαγωγή συγκεκριμένων αποτελεσμάτων συντελεί σε αυτό.

Ο δημόσιος ιστορικός μπορεί να χρησιμοποιήσει διάφορους τρόπους εμπλοκής του κοινού στην έρευνά του. Ένας από αυτούς είναι η ενθάρρυνση ανθρώπων να

συμμετέχουν στην ανασύνθεση του παρελθόντος τους. Η πρακτική αυτή αναπτύχθηκε την δεκαετία του 1960 με πρωτοπόρο τον μαρξιστή Raphael Samuel (1934-1996). Αυτός ενθάρρυνε τις εργάτριες και τους εργάτες να γράψουν την δική τους ιστορία στο «Ιστορικό Εργαστήριο» που ίδρυσε.

Ίδια πρακτική είναι η προφορική ιστορία που έχει σκοπό να φωτίσει πτυχές της ιστορίας που σπάνια ή έμμεσα αποτυπώνονταν σε αυτή, όπως και οι προφορικές μαρτυρίες ατόμων που συγκεντρώνονται μέσα από συνεντεύξεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις η μνήμη των ατόμων λειτουργεί ως ιστορική πηγή, δεδομένου ότι «η μνήμη και η ιστορία γεννιούνται μέσα από την επιθυμία να αντισταθούμε στη λήθη» (Serge Noiret, 2015:55). Η μνήμη εμφανίζεται επίσης στην δημόσια σφαίρα μέσω των δημοσίων επετείων και των αναπαραστάσεων.

Σύγχρονος τρόπος εμπλοκής του κοινού είναι η χρήση των νέων τεχνολογιών στην επιστημονική έρευνα. Η ανταλλαγή απόψεων, στοιχείων, πληροφοριών και βιωμάτων μέσω αυτών συμβάλει στην ενεργή συμμετοχή του κοινού στην διαμόρφωση της μελέτης και της αφήγησης των ιστορικών γεγονότων.

Τέλος σημαντικός τρόπος εμπλοκής είναι η δημιουργία ζωντανών διαλόγων μεταξύ του δημόσιου ιστορικού και επιλεγμένου κοινού που ενδιαφέρεται για το προς εξέταση θέμα. Έναν τέτοιο διάλογο και τα στάδια που αυτός περιέχει, παρουσιάζει στο έργο του *Making History* ο Jorma Kalela. Στην περιγραφή αυτή το κοινό μπορεί να είναι διαφορετικό στις διάφορες φάσεις του διαλόγου.

Εξετάσαμε τον ρόλο του κοινού στην δημόσια ιστορία και εντοπίσαμε τρόπους με τους οποίους ο δημόσιος ιστορικός μπορεί να το εμπλέξει στην έρευνά του. Ως τέτοιους παρουσιάσαμε τις ομάδες μελέτης, την χρήση της μνήμης μέσω αφηγήσεων, συνεντεύξεων ή αναπαραστάσεων ιστορικών γεγονότων, την χρήση των νέων τεχνολογιών και την ενεργή συμμετοχή του κοινού σε έναν διάλογο με τον ερευνητή.

Βιβλιογραφία

- Χ. Αθανασιάδης, (2015), Τα αποσυρθέντα βιβλία, Αλεξάνδρεια.
- Jorma Kalela, (2012), *Making History. The Historian and the Uses of the Past*, Palgrave Macmillan.
- Serge Noiret, (2015) «Υπάρχει τελικά διεθνής δημόσια ιστορία;», στο Α. Ανδρέου, Σ. Κακουριώτης, κ.ά. (επιμ.), *Η δημόσια ιστορία στην Ελλάδα. Χρήσεις και καταχρήσεις της ιστορίας*, Επίκεντρο.